

NYTT FRÅ VESTERLEN SPEIDERMUSEUM 2009 – 2019

9. årgang 2019

ORGAN FOR MUSEUMSVENNENE

NR. 2

Datoen er 3. juni 2019 og vi feirer oss selv.

Det ble tidlig klar at vi ønsket å markere at det er 10 år siden speidermuseet ble offisielt åpnet. Esther og Eli gjennomgikk arbeidslister fra 2009 og tidligere for at vi skulle kunne invitere alle som hadde gjort en stor dugnad før åpningen. Odd Rune Malterud var kretsleder på den tiden. Før påske var det klar hvem som skulle få innbydelse og disse ble sendt ut. Dessverre hadde kretsen lagt et arrangement til samme dato for gruppestyrene slik at det derfor var en del som prioriterte dette (og jeg må si at vi bestemte datoen før kretsen hadde lagt den ut på sine sider og at vi tilbød kretsen å bli med oss og ha 2 arrangement på samme sted da dette ble oppdaget). Det ble en arrangement-konflikt og det er veldig synd. Veldig synd at ikke verken Trond, Livar, Eli, Odd, Daglig ledere og kretsledere i begge forbund ikke kunne komme.

Men vi konsentrer oss heller om de som kom. I alt var vi 18 stk: Egil og Esther, Anne Brit, Inger Lise, Gro, Gunvor, Anstein, Tor Inge, Rikard, Liv, Reidun, Bjørg, Sigmund, Sissel, Gerd, Gudrun, Lovise samt skipper Vetle Eide.

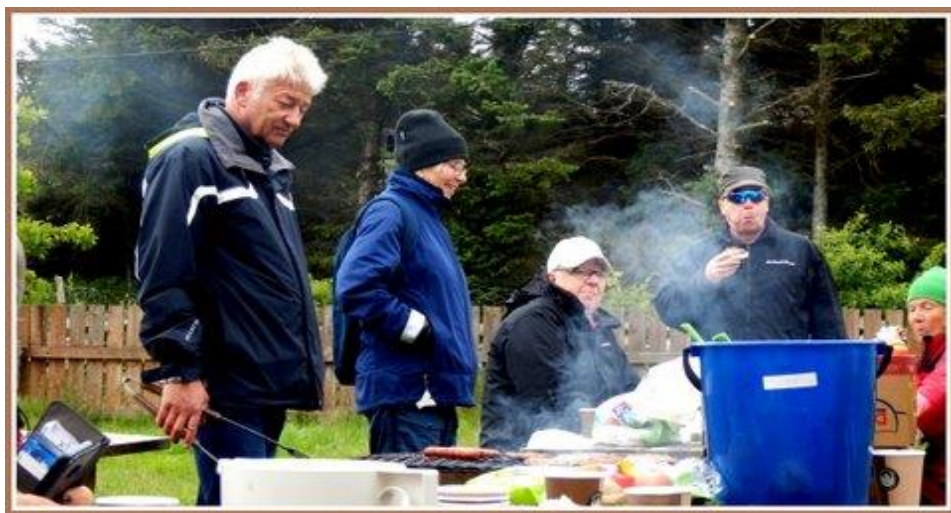
Vi hadde ordnet med båt(er) til Rott alt. Samling og omvisning på Kystkulturen i Tananger. Det ble noen spennende timer da vi vurderte om det var for mye vind til å stikke til sjøss. Det blåste 9 m/sek fra sør og det var akseptabelt. Møttes i Tananger og fikk en frisk tur ut til vakre Rott. Det blåste friskt og det var kjølig. Gode hjelpere fikk all mat og utstyr opp til skolehuset og fikk arrangert grill og bord/stoler slik at det var mest mulig le. Sissel og Sigmund stakk avgårde for å finne geocatch. Da

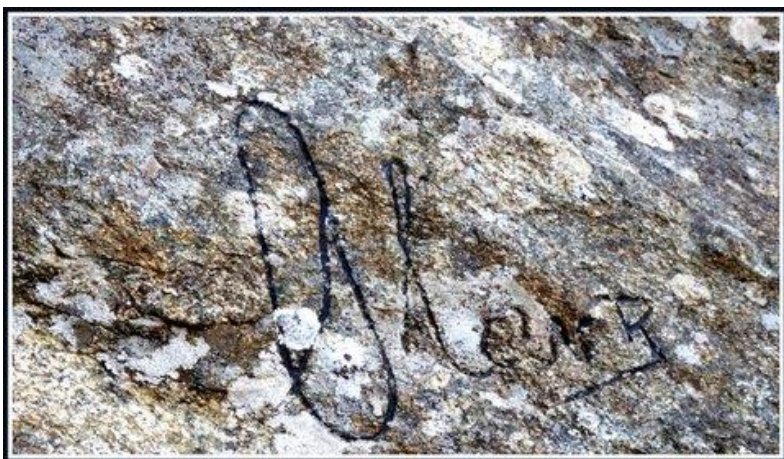
alle hadde funnet en stol, informerte jeg om øya Rott; det var faktisk noen som aldri hadde vært der før! Så, mens grillen forsøkte å bli varm, leste Anne Brit prolog for 2009 og ny for 2019. Veldig flott!

Vi måtte provosere litt med grillen og det ble nesten leirbål av det. Deilige pølser og hamburgere og nydelig kake fra Gro gikk ned på høykant og det var godt med varm kaffe.

Så var tiden kommet for Egil som fortalte om hvordan han ble speider, starten av museet sammen med Svanhild Eilertsen og Esther fulgte opp med å fortelle om museet fra hun kom inn og oppover, om alt som er lagt inn (over 8000 ting) og alle dugnadstimer som har blitt utført. De har ikke vært alene, men for en innsats de har lagt ned. Det fortjente en liten påskjønnelse. Håper vi har de i mange, mange år til!

Kong Olav og daværende kronprinsesse Sonja har også vært på Rott.

Det ble også tid til en liten tur innover øya og litt før kl. 2200 la Vetle Makrellen trygt og godt til kai i Tananger. En flott markering av jubileet!
Lovise

For 100 år siden - spanskesyken

Avdelingschef i Fredrikstad avdeling (Norsk Speidergutt-Forbund) og kretschef i Østfold krets (Norsk Speidergutt-Forbund) Henrik Strømholm døde kun 28 år gammel, dagen etter sin far, de døde begge av spanskesyken, som mange gjorde etter 1. verdenskrig. Dette skapte et stort tomrom i gruppa, avdelingen og kretsen, hvor han alle steder hadde vært primus motor og sjef i alle år. Han ble begravet 21. november i Vestsidens kapell, Fredrikstad, med æresvakt av speidere fra hele Østfold, fra kapellet til gravstedet.

// Det blev saa underlig stille – "Strømholm er død" – er det mulig, det sprudlende humør, det store hjerte som banket varmt og rigt for alle han kom i berøring med! //

I NSF's jubileumsbok Norske speidere, 1936 nevnes årene 1918 og 1919:

(...) Høsten 1918, og enkelte steder til dels våren 1919, lå speiderarbeidet, som alt nevnt, nede på grunn av epidemier og andre hindringer. Speiderne ydet den hjelp de kunde og gjorde sig på mangt et vi nyttige. Snart begynte det da heldigvis også å lysne litt. Farsottene ebbet ut og våpenstillstanden 11. november 1918 varslet at verdenskrigen nærmet sin avslutning. Man pustet lettere, som efter et mareritt. (...) ^[1]

- o - o - o -

Prolog til museets jubileum

Ja, så e me her igjen,. For å jubilerer, minnast. Og bli litt øvegidde kor fort tiå går. Se litt tebage og tenka på alt det kjekka me har vært med på.

Men siden den tid har det ronne mye vatten i havet og me har jobba og kava.

Ca 4 timer i uka, ca16 timer i mnd, x 11 i året x alle oss x 10 år. Nei det reknestykke blei altfor innvikla .For 10 år siden sto me i solskinne på Sola og Svanhild va klar te å klyppa snora . Då leste eg akkurat desse ordå.

Me visste ikkje koss det kom te å bli! Me såg ikkje for oss alle bladene, bilder, merker og store esker med møje oppi.

Me satte i gang for me viste ikkje bedre, dette er jo speiding og da har vi det vi trenger. Vennskapet dokker, og i det skapet sko ikkje fyllast med museale verdier, nei der var der nok av speidingen sine. Så gikk me igang og støtta og trøsta hverandre.

For det va ikkje alltid så lett å takla, eller å ikkje forstå ka e det eg sitte med i hendene nå?

Men så e det jo sånn, at te eldre du e, te viktigare e du. me går te u Bell.

Å ja, seie hu og komme med svaret. For et hell!

Uniformar likedan. For noen av oss et evig kaos. Men hørr nå her dere, seie hu bare.

Dere skjønner det kjære venner, at de tilhørte forbundet... Å , nei , atter et kaos, et forbundskaos

Så lure me på, i kaffor ei eska og vilket kott, ligge nå det eg leide så itte?

Tenke og gruble, eg vente og sidde. Då er der jo en som har kontrolleen på kottå. Han må nesten drømme om lagerplass om nåttå.

Og data då, någe så nødvendig, og for nogen av oss, en kunnskap så elendig. Men takk og pris, en reser har me på det og. Me spør, må av og til venta eller vips så e dataene henta.

Enige, nei det e me ikkje alltid. Men krangle det gjør me aldri, eller er det det bare nesten, når me finne ting som ikkje e speiding og seie høgt. DETTE E BARE ROTTEL OG GØRR, IKKJE NÅGE MED SPEIDING Å GJØRR. Da lyse det rødt fra ein visse retning og me smile og finne ein nye positive setning.

Me har lert om lokaisjen eller ka det naa hette.For helt koss det virke ikkje sikkert me vett det Men det som er sikkert, er kl 12 null null då kime klokka, det e mat og ikkje någe tull.

Å alle de forventningsfulle speidere som har vært hos oss, noe forvirra med det første, som til sist kanskje syns gamle skrivemaskiner var det største Men kem har lært mest? Det kan diskuterast. Speidingens historie. At Baden Powell ikkje va så flinke på skulen. Speiding i krigen, ka visste me om det? At det var speidere de som tok de største sjansene. Eg kan sikkert sei me e full av beundring og tror at de greide det på Vemork, nettopp forde de innehadde det som trengtes, som finnes i speider idealene.

Eg har lært mye og meir vil eg lera.

For å oppsummera, så kan me bare så vidt forstå det arbeidet som er gjort av de før oss.

Og at speiding fremdeles er speiding som den gang. Eller er det det?

Anne Brit Egeland

Speidermuseet har sommerferie fra mandag 10.6.2019

Vi åpner igjen torsdag 15.8.2019 kl 10.

obs.

ønsker du å besøke museet ta kontakt med:

juni / juli - Jan Olaussen tlf 924 50 228 eller: Tor Inge Berge tlf 975 13 700

august - Egil Bjelland tlf 920 64 909

Vi ønsker alle museumsvenner og speidere en fin sommer
og velkommen på speidermuseet til høsten.

- o - o -

En sommer er over – **KRETSLEIR 2019 ASKELADDEN OG HANS HJELPERE**

22.-29. juni var nesten 500 speidere samlet på Fureneset (Camp 773) for en ukes kretsleir. Kretsleirer arrangeres hvert 4. år i mellomårene mellom landsleirene. En KM gruppe fra Bekkefaret var også tilstede sammen med de fleste fra Vesterlen.

Fredag var førerpatruljene invitert inn. Dette var et godt trekk. Mange pepper fraktet det meste av utstyret fra parkeringsplass til leiområdet for det var anbefalt å kjøre opp tilhengerne senest fredag. Taco ble også servert – noe de satte stor pris på.

Lørdag kl.0900 var det mye speidere på kaien i Stavanger. Inkludert i leiravgift var også transport til/fra leiren samt T-skjorter til alle speidere (ikke rovere og ledere). «Rygerdronningen» fraktet oss til Jørpeland der det sto busser som tok oss opp til Fureneset. Det var opphold! Og litt kjølig.

Nå startet den store frakten av speidere og utstyr over broen og opp til leiområdet. Selv var vi heldige og fikk et område på ra-fjellet, så vi hadde det tørt og godt. Det var verre med de som lå

nede i det våte området. Det hadde det tøft fra dag en – og (fjell)støvler eller flipp-flopp var det beste stotøyet. Det surklet. Lunsj ble delt ut. Tove Karin fra Riska, sammen med en gjeng rovere, sto for matutdeling og gjorde en fantastisk jobb og vi fikk veldig god mat. Denne leiren var det bestemt at patruljene selv skulle lage sin egen mat og vaske opp på egne områder. Menyene var: Karrigryte med ris, wraps med masse godt, grillet laks, wok, karbonader med egenlaget potetstappe, fiskekaker m/råkost og amerikansk gryterett til haiken.

Lørdagen ble brukt til å bygge opp leiren. Heldigvis var været bra. Om kvelden var det leirbål med presentasjon av alle eventyrene. Noen hadde laget en stor og fantastisk presentasjon.

Søndag var det aktiviteter rundt i leiren. Speiderne skulle smøre matpakke og bli borte hele dagen. Gruppene var ansvarlig for og hadde meldt inn aktiviteter for 3 timer hver økt. Her var det mye kjekt, fra å lage flåte, slippe kniv, lage haiketrekk, kano, lage fiskestang og fiske, stjerneorientering, katapult med mye mer. Veldig bra aktiviteter, men det fungerer dårlig (i hvert fall hos oss) at de skal spise på aktivitet-stedet. De kom hjem til leiren og det hadde vært bedre å fått servert mat av lederne som var fersk og ikke trykket ned i en ryggsekk. Flere glemte også å ta med vannflaske. Ble oppfordret å ha leirbål med en nabogruppe.

Det ble besluttet å framskynde haiken til mandag i stedet for tirsdag da YR meldte dårlig vær tirsdag. Men det dårlige været kom da speiderne gikk ut på haik i 14-1500-tiden. Det regnet hele haiken og det blåste sterkt. Det som var nytt og forbløffende, var at vi kun fikk utdelt kart og skulle så tegne inn haikerute sammen med patruljene. Ikke enkelt når man ikke er kjent i området og ikke har mulighet å kvalitetsikre. I tillegg er det dårlig mobildekning. Men alle kom hjem innen tidsfrist.

Resten av tirsdag var fri og onsdag var det igjen aktiviteter som rullerte.

Torsdag var Eventyrdag. Da ble det godt og varmt og speiderne kunne gå rundt på andre sine områder og få prøve masse kjekt og mange sprell, bli giftet og vinne prinsessen, lage marsipangriser, skattejakt. Nydelig dag.

Fredag var det igjen aktivitetsdag og fra kl. 1600 fikk vi starte å rive leiren. Avslutning med et veldig bra leirbål.

Andre Kvartals rapport 2019

Arbeidet med å fornye utstillingene i museet har pågått også dette kvartal. Utstillingen over speideridealene er foreløpig tatt ned og ny utstilling over Norges speiderforbund og KFUK-KFUM speiderne er nesten klar. Her vises bilder/tekst fra forbundenes stiftelse og fram til i dag. Oppsett over Speideridealene fra 1911 til dagens nye lov og løfte får ny plass etter ferien. Vi er i gang med en oversikt over alle museets utstillinger: plassering, innhold, registrering, alt lagres med bilder og tekst for best mulig oversikt.

I dette kvartal har vi fått god data-hjelp fra Gann KFUK-M «Uglene» hvor to ledere har jobbet med å skrive inn i databasen. Vi retter en stor takk til dem, ønsker god sommer, en minnerik Jamboree leir i sommer og håper på mer hjelp til høsten.

Også dette kvartal har vi hatt speidergrupper på besøk, det er som alltid, veldig kjekt for oss og for speiderne.

13. til 15. september arrangeres det Nordisk Speidermuseums treff i Oslo. I år er det Norsk Speidermuseum som står som arrangør. Tema etter årsmøtet er: bildebehandling. Vi har mottatt en foreløpig innbydelse med hovedpunkter for dagene. Det blir kjekk å treffe museumsvenner fra de nordiske lande og utveksle nye ideer. Muligvis Islands nye speider-museum har delegater med i år. På siste møte før ferien i dugnadsgruppen planlegger vi hvem som ønsker å delta på møtet og deretter sende en foreløpig påmelding.

Sommerturen til Roth, i anledning 10 års jubileet, har stått på planleggings programmet. I den anledning har jeg gått igjennom en del eldre protokoller fra museets spede begynnelse, hvor vi var på leit etter egnede lokaler, til oppstart på Vågan og årene fram til i dag. *Dugnadsgruppen startet med to ildsjeler Svanhild Eilertsen og Egil Bjelland – i dag er vi 14.

*Første registreringsskjema for database er datert 2008, den ble oppgradert i 2011. I dag er der registrert 6.320 gjenstander i basen. Der venter rundt 1.500 gjenstander som foreløpig er registrert i kladd.

*Dugnadsgruppen har gitt 23. 540 arbeidstimer til museet.

*Der er utarbeidet 5 merker/diplomer med krav og tilbud for besøkende speidergrupper.

*Mellom 2012 og våren 2019 har vi hatt besøk av 1. 410 speidere/ledere + flere møter for OG grupper i Vesterlen krets og Rogaland krets. Andre frivillige, ideelle grupper og mange enkelt personer har besøkt oss. En stor takk for utvist interesse for speidernes museum.

*Den første museumsavis så dagen lys 3.6.2010.

*Museet har hatt delegater med på 3 nordiske speidermuseumskongress mellom 2010 og 2017.

*Vi har hatt ca 10 eksterne utstillinger i forbindelse med kretsting, jubileer og annen arrangement.

*Det blir interessant å se hva de neste 10 årene vil byde på.

Stavanger juni 2019. Esther.

Her fra besøk av stifinnere fra 1. Tananger Sjøspeidere

2019 er et år med mange små og store jubileer.

Ikke minst er det en rekke grupper som feirer 100 år i år, i løpet av 1919 er det registrerte omtrent 20 nye tropper landet rundt, både for gutter og jenter, samt at både lokale avdelinger og kretser steg i antall. Ikke bare 100-årsjubilanter er å finne, også mange andre milepæler finner du ved å lete i årsoversiktene, samt at de første spor av organisering av speidertropper i Norge finnes i 1909.

LITT SPEIDER HISTORIKK

Frelsesarmeens speidere, Egersund. «Livredningsspeiderpikene».

På bildene ser dere en lederdrakt fra 1935. Troppslederen hadde rød snor og instruktøren (troppsassistenten) hadde grønn snor.

Troppen med det offisielle navnet Egersund tropp nr 27 ble innviet 25. mai 1935. Troppsleder var Ingrid Renberg som var troppsleder til første halvdel av 1960-tallet.

Troppen har vært aktiv hele tiden. Selv under krigen da uniformer og flagg måtte pakkes vekk, ble det arrangert «speidermøter» hver uke under navnet «ungdomsforening». Patruljene ble kaldt grupper og fikk blomsternavn. 40 – 50 jenter møtte opp på hvert møte.

25. mai 1946 ble troppen reorganisert, og samtidig ble det innviet en småspeiderflokk som bar navnet Solstrålebrigaden.

7. juni 1975 fikk Egersund korps også en speidergruppe for gutter da 3. Egersund FA ble innviet. I 1997 ble de to gruppene slått sammen til Egersund FA.

Pr 31. 12. 2018 hadde speidergruppen vår, Egersund FA, 80 medlemmer.

Merket på venstre arm er et generalspeidermerke som er den høyeste utmerkelsen speidere i FA kan oppnå. Navnet på merket kommer av at søknaden Solstråle – småspeider – godkjennes av FA verdensleder, generalen. Speidermuseet takker leder Journn Jevanor for bilder og informasjon om Egersund FA. På luen står der «Solstråle». Drakten består av skjorte, skjørt, belte, skjerf og lue. Drakten har en burgundersnor om venstre arm – hva betyr det? Eller kan det være feil? Vi er takknemlig for hjelp til oppklaring. Vi har kun en FA småspeiderdrakt på museet. Vi vil sette stor pris på å kunne vise andre FA drakter. Kanskje kan en forespørsel gjennom avisen vår gi et positivt resultat. Det har vi opplevd mange ganger tidligere i andre sammenhenger.

Av årsmeldinger i museets arkiv, ser vi det har eksistert 3 Frelsesarme grupper i Vesterlen krets. Egersund FA er den eldste, Stavanger FA pikespeider gruppe ble stiftet 14.11.1936 som nr. 31 i rekken av pikespeidere i Frelsesarmeen. Leder var Agnethe Larsen. Sandnes FA stiftet i 1950. Pr. 31.12.18 hadde Sandnes FA 3 medlemmer. Når Stavanger FA opphørte, er vi usikre på.

Esther

Speiderhilsen –

- er likt for speidere i hele verden. Vi håndhilser med venstre hånd og gjør honnør med høyre hånd. Speiderhilsen benyttes ved opptakelse, heise og fire flagg, løftefornyelse, speiderseremonier. Vi hilser kongehusets medlemmer med speiderhilsen og alle som bærer

forbundets hederstegn.

Hvorfor hilser speidere med venstre hånd?

Sitat fra speider-håndboka: Da Baden-Powell var i Ghana i slutten av forrige århundre, ledet han fortroppene i en militærekspedisjon inn til kongeriket Ashanti. Da B.P. kom fram til hovedstaden, ble han møtt av kongen som hilste på Baden-Powell med venstre hånd. Baden-Powell undret seg over at høvdingen brukte venstre hånd, og fikk forklaringen at det var skikken i Ashanti. For å kunne bruke venstre hånd til å hilse med, måtte man først ta bort skjoldet alle bar. Dermed ble man forsvarsløs, derfor var denne hilsen tegnet på vennskap.

Venstre hånden vår er nærmest hjertet, med hjertet gir vi vårt vennskap til speidere verden over.

klipp fra speiderhistorisk leksikon

Med høyre hånd til hodet strekkes de tre midtre fingre oppover, tommelfinger bøyes inn over lille-finger neglen og danner dermed en ring. De tre fingre symboliserer de tre punktene i speiderløftet og ringen mellom tommel- og lillefinger symboliserer det internasjonale speiderarbeidet, eller speidernes vennskaps-kjede.

I kravene til Jubileumsmerket skal speiderne besvare spørsmål om Speiderhilsen. Vi har hatt besøk av mange meget ivrige og flinke speidere, som har gjennomført opp-gavene 100%. Vi byr nye grupper velkommen i høst.
Esther

STØTTE TIL MUSEETS ARBEID:

Andelsbrev kan kjøpes ved å betale inn ønsket beløp på konto 3201.30.18625. Merk innbetalingen med navn og adresse, da får dere andelsbevis på beløpet i posten. Andelsbevis kan også kjøpes på museet ved besøk der.

Vi selger andelsbevis pålydende

Kr. 50,- kr. 100,- kr. 500,- kr. 1000,- og fritt beløp

MUSEUMSBESØK:

Musèet er åpent torsdager fra kl. 1000 til kl. 14,30. **Velkommen!**

Ønskes besøk til annen tid kan det avtales pr telefon.

Inngangsbillett:

Barn kr. 10,-

Voksne: kr. 20,-

KONTAKTER TIL MUSEET:

Egil Bjelland	tlf. 51 55 35 01	mobil: 920 64 909
Esther Bjelland	mobil: 920 28 706	esther.bjelland@lyse.net
Anne Brit Egeland	mobil: 930 91 776	anne.b.egeland@hotmail.no
NSF kretskontor	mobil: 950 31 101	post@vesterlen.no
K/M kretskontor	mobil: 940 09 491	post@rogalandspeider.no
Kretsenes websider	www.vesterlen.no	www.rogalandspeider.no

